

Kommunstyrelsen
Anna-Maarit Tirkkonen
Epost: anna-maarit.tirkkonen@vasteras.se

Socialdepartementet

Västerås stads yttrande över remiss - Från delar till helhet - (SOU 2021:93)

Västerås stads individ och familjeförvaltning ser positivt på de förslag som lämnas i utredningen ”Från delar till helhet, en reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93)”. Individ och familjeförvaltningen anser att utredningen och förslagen är mycket viktiga för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan huvudmännen. Det är också viktiga steg i förändringen av de samordnade insatser som behövs för att säkerställa att barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av skadligt bruk och beroende, och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd får den vård, stöd och behandling som de är i behov av.

Synpunkter viktiga att lyfta

Det framkommer i utredningen att den samordnade vård- och stödverksamheten ska vara den verksamhet som fungerar som ingång till hälso- och sjukvård i samverkan mellan region och socialtjänst.

Det framkommer dock inte tydligt hur eller om det även ska erbjudas psykosocial behandling inom dessa verksamheter. Det kan tänkas att utredningen anser att det är upp till huvudmännen att komma överens om detta men individ och familjeförvaltningens bedömning är att det finns utrymme för tolkningar. Socialtjänstens erfarenheter av tolkningsutrymme i samverkan med regionen är inte enbart positiv. Individ och familjeförvaltningens uppfattning är att det är viktigt att lyfta regionernas skyldighet att erbjuda personer med skadligt bruk och beroende evidensbaserade psykosociala behandlingsmetoder utifrån nationella riktlinjer.

Det framkommer inte tydligt i utredningen hur man tänker att regionen ska hantera de personer som, efter utredning, inte har en samsjuklighetsdiagnos utan enbart ett skadligt bruk. Som individ och familjeförvaltningen uppfattar det så ska dessa inte erbjudas hälso- och sjukvård inom den samordnade vård- och stödverksamheten. Det kan antas att dessa ska slussas vidare till primärvård för hjälp. Utredningen går dock inte in på vad den hjälpen ska bestå i. Det finns en farhåga att primärvården inte kommer kunna erbjuda psykosocial behandling i den omfattning som det kan finnas behov av och att den medicinska behandlingen kommer att överväga. Psykosocial behandling

kan och bör vara ett komplement till medicinering. Det ena behöver inte utesluta det andra.

Individ och familjeförvaltningen är av uppfattningen att det behöver förtydligas och förstärkas att regionens hälso- och sjukvård även inkluderar evidensbaserade psykosociala behandlingsinsatser utifrån nationella riktlinjer och att om en person får ett avslagsbeslut om insatser från den samordnade vård- och stödverksamheten så ska regionen erbjuda andra hälso- och sjukvårdsinsatser inklusive evidensbaserade psykosociala behandlingsinsatser inom regionen.

Individ och familjeförvaltningens förhoppning är att utredningens förslag på förändringar i lagstiftningen även inkluderar den reviderade Socialtjänstlagen så vissa av socialtjänstens insatser får ges utan biståndsbeslut, de kommer ju fortfarande vara överklagningsbara i domstol. Det är i nuvarande lagstiftning viktigt att psykosociala behandlingsinsatser samt andra insatser enbart ska erbjudas med biståndsbeslut, detta för att de ska gå att överklaga. Regionens insatser går inte att överklaga. Hur blir det om personen anser att hen inte vill ha det som läkaren föreslår eller om personen vill ha något som läkaren inte tycker att personen ska ha? Hur ska personen kunna protestera mot de insatser som hen får? Kan det finnas risk för att rättssäkerheten sätts ur spel?

Enligt grunderna i socialtjänstlagen har man alltid rätt att ansöka om insatser som bistånd och få ett avslagsbeslut som är överklagbart till domstol. En ansökan om vård- och stödsamordnare kan komma att avslås av socialtjänsten eftersom behovet av insatser kan tillgodoses i den samordnade vård- och stödverksamheten, detta beslut kan då överklagas. Om den enskilde vänder sig till socialtjänsten för att få en vård- och stödsamordnare säger utredningen att socialtjänsten bör hänvisa personen till den samordnade vård- och stödverksamheten där bedömningen görs om den enskilde har sådana behov som ska tillgodoses genom verksamheten. Skulle sedan utredningen hos den samordnade vård- och stödverksamheten komma fram till att personen inte har sådana behov som ska tillgodoses där, är inte det beslutet överklagningsbart. Detsamma gäller vid HVB-placeringar där socialtjänsten kan ge överklagningsbart avslag och regionens beslut inte går att överklaga. Hur ska sådana ärenden hanteras?

Bra och viktigt att utredningen lyfter alla verksamheters ansvar för grupperna med skadligt bruk och beroende inom regionernas hälso- och sjukvård och framförallt barn- och ungdomspsykiatri. Individ och familjeförvaltningen ser mycket positivt på utredningens förslag om en gemensam mottagning för barn och unga där både regionen och socialtjänsten på plats arbetar tillsammans och att ingen part kan välja att avvakta tills den andra parten bedrivit behandlingsarbete utifrån sitt ansvarsområde. I dessa verksamheter skulle det också finnas möjlighet till gemensamma samtalsgrupper för barn och unga med kompetens från regionens hälso- och sjukvård och socialtjänstens öppenvård.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården möter ganska ofta personer med lågt förtroende för myndigheter, personer med låg sjukdomsinsikt, unga vuxna som inte har någon sjukdomsinsikt alls, kriminella som ser sig som kriminella inte som narkomaner. *Utifrån utredningen kan socialtjänsten hänvisa till den samordnade vård- och stödinsatsen men det bygger på att personen vill ha kontakt. Individ och familjeförvaltningen anser att det, i samband med arbetet kring en gemensam lagstiftning för LVM och LPT är viktigt att ta med hur regionen och socialtjänsten ska agera i dessa ärenden.*